

Izhaja
vsak drugi in četrti
četrtek v mesecu.

Naročnina
stane
80 kr. na leto.

Posamezne številke
se dobivajo po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise
pošiljajte uredništvu
»Glasnika«
Poljanska cesta 58.

Oglasila
delavcev, ki nimajo
dela, ali delo-
dajavcev, ki iščejo
delavcev, se vspreje-
majo zastoj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 2.

V Ljubljani, 28. novembra 1895.

Letnik II.

Kedo slepari ljudstvo?

V socialno demokratični trobenti »Delavcu« se je nahajalo vže več člankov, v katerih dokazuje, kedo da ljudi slepari in izkorišča. Ost njegovega orožja obrača se vedno v jedno stran — v župnišča. Kedor bere »Delavca« in je morda to edina njegova duševna hrana, mora se mu zmrziti pri vsakem pogledu kakega duhovna.

»Delavec«, katerega namen je braniti delavstvo proti kapitalizmu, zgrešil je v tem smislu svojo pot. Srd do vere, cerkve in duhovščine zapeljal je njegove urednike in botre v nepremišljeno strast, tako da jim je vsaka stvar, katera količkaj diši po veri, zoperna. Pozabili so, da so oni tudi sinovi katoliških slovenskih mater. In ti ljudje, ki so dejansko zatajili svoj rod in svojo vero, upajo se javno napadati in sramotiti našo duhovščino, da izkorišča ljudstvo! Kedo izkorišča in slepari? Nate nekaj dogodbic:

Letos so imeli nemški socialni demokratje strankarski shod v Vratislavi. Na tem shodu predlagali so nekateri odposlanci, naj tisti vodje, ki imajo nad 3000 mark letnih dohodkov in so tudi poslanci, ne dobivajo še posebej plače za poslanstvo. (Na Nemškem poslanci niso plačani). Temu so se uprli vsi prvaki. Neki Fischer je rekel, da stranka tisto ložje pogreši, kakor posameznik. (Hm!) Vodje nemških socialistov imajo plače, od katerih živijo po grofovsko. Ta denar, ki ga dobivajo kot plačo, nabira se okoli sodrugov, ki se drže načela: Re v e ž plačaj, da bo mogel živeti novodobni socialistični grof! Na tem shodu so tudi predlagali nekateri, da se odpravi v socialističnih podjetjih akordno in ponočno delo. Kedo že ni čul, kako social-demok. rohne proti ponočnemu in akordnemu delu. Človek bi mislil, da nobeden socialni demokrat ne dela v akordu ali pa po noči. Toda čujte! Socialni demokratje v svojih podjetjih, tudi silijo k delu po noči in v akordu. Stari očka Bebel je zato v smislu teh sodrugov odgovoril, da socialistična podjetja ne morejo biti poskuševalno polje. Torej posamezni podjetnik naj izvršuje zahteve soc. dem., sami bi pa tega ne mogli. Mi radi verjamemo, da socialistična podjetja ne morejo biti za poskušnjo vresničenja njihovih načel; ker bi potem njihovi vodje, ki so večinoma židje, ne

mogli krpiti svojih zepov s krvavimi žulji delavcev iz dotičnih podjetij.

Na Dunaju je nedavno umrl neki vratar, ki je bil nastavljen v hiši bolniške blagajne. Ta mož je bil strasten sodrug, ter je v tej hiši služboval blizo 20 let. Na njegovem grobu govoril je socialistični mogotec Šumajer. Povdarjal je, da bodo vsi socialisti delali po vzgledu umrlega. Drugi dan pokliče ravno ta Šumajer, ki je menda načelnik blagajne, v pisarno nad 60 let staro vdovo vmrlega sluge. Žena v nadi, da bo dobila morda kak priboljšek, pride v pisarno. Toda zmotila se je. Soc. demokrat Šumajer ji na kratko pove, da mora v 14 dneh iz hiše. »Delavec«, poštenjakovič, ali ti nič ne veš o teh dogodkih? Prosimo, ako ti je res za ljudstvo, povej ljudstvu, kedo je spodil staro ženo brez usmiljenja iz hiše, v kateri je delala blizo 20 let.

Pri bolnišni blagajni na Dunaju je bil neki uradnik z imenom Alojzij Šrom. Tega so socialni demokratje spodili samo zato, ker so ga sumili, da je pisal v neki drug delavski list, kako bi se dalo izvesti zavarovanje delavcev za slučaj brezposelnosti in onemoglosti za delo. Ker je dotični list proti socialnim demokratom, in ker je bil mož na sumu, da je pisal za zboljšanje delavcev v tem smislu, da si tudi sami lahko pomagajo, so ga socialisti spodili. »Delavec«, povej, kedo ljudi slepari! Ali ne socialni demokratje? Sleparji so vsi tisti, ki vedno naglašajo združenje in organizacijo samo zato, da jim nese.

Dunajski vodje so mastno plačani samo iz krvavih novcev trpinovih, katere si ta v svoji zapeljanosti pritrjuje od ust svoje družine, zato da more uspevati židovski trebuh. »Delavec«, ali ni res tako?

Gledé na napade na duhovski stan in na odiranje itd. pa odgovarjamo na kratko:

1. Noben akademično izobražen stan nima tako malo dohodkov, kakor duhovski. To je priznaval celo žid, soc. demokratični vodja dr. Adler, ki je pristeval na dunajskem soc. shodu 1894 župnike »revnim proletarcem«.

2. Noben stan primeroma toliko ne izdaje za dobre namene, kakor duhovski stan. Preštejte po vrsti: dijaške stipendije, zavetišča, sirotišča, šole, bolnišnice, hiralnice itd. Socialni demokratje sami uživajo dobre duhov-

skih ustanov in ni jih sram, svojih dobrotnikov biti v obraz z lažmi in obrekovanjem. Taki so, kakor je bil francoski brezverec Rusó (Rousseau), ki je najbolj divje rohnel proti duhovnikom in redovom, ki je pa sam svojih pet nezakonskih otrok takoj po rojstvu oddal katoliški, od duhovnikov vstanovljeni sirotišnici.

Sicer pa ponavljamo, kar smo že jedenkrat zapisali: Noben človek in noben stan ni brez napak. O duhovskem stanu se pa naštevanih napak posamnikov ne bojimo. Koristi, ki jih ima človeštvo od njih nebrojno-krat odvagajo napake. Neodpustljiva hinavščina nasprotnikova iztika samo izjeme in o vsem drugem molči. Sram jo bilo!

Shod konservativnega obrtnega društva.

(Konec.)

K drugi točki vsporeda: Stališče obrtnikov napram vlogi trgovskega gremija radi vrnitve kaznjencev na ljubljanski grad oglasil se je poročevalec Ban. Omenil je in opozoril navzoče, da je bilo pred nedavnim čitati v ljubljanskih časnikih, da se je ljubljanski trgovski gremij obrnil s spomenico do pristojne oblasti, proseč jo, naj deluje na to, da se vrnejo kaznjenci na ljubljanski grad. Obrtniki, pravi poročevalec, morajo se tudi tej nameri odločno protiviti, kajti še mora biti vsem v živem spominu škoda, katero so obrtništvu povzročali kaznjenci, kajti izdelovali so do zadnjega časa v obrtništvu spadajoče stvari. Izdelovanje čevljev je bujno cvetelo; podjetniki so naročevali na gradu oziroma imeli ondi svoje poslovodje, kateri so nadzirali delo in poučevali kaznjence. Blago pa so prodajali po sejmeih in ljubljanskih galanterijskih prodajalnicah.

Imeli in uporabljali so na gradu mnogo knjigoveškega orodja, celó strojev, katere je bojda namerjal ob odstranitvi kaznjencev kupiti človekoljub, a se mu ni posrečilo; vršilo se je na gradu tudi kamenotiskarstvo (autografija), katere so se posluževali razni uradi in tudi zasebni naročniki. Ko motrimo vso to podjetnost na gradu v škodo obrtništva, se pač ne moremo prečuditi, da niso uveli za lastne potrebe pekarnice, marveč dobivali kruh izven kranjske dežele. Potres pa, ki je mnogo oškodoval vse prebivalstvo, imel je za obrtništvo ugodno posledico, da so se ga ustrašili v prvi vrsti neprostopoljni stanovniki na gradu ter se umaknili v varnejši kraj. Obrtniki pač niso žalovali po teh na vzvišenem mestu delujočih stanovalcih slovenske prestolnice in so bili mnjenja, da se tudi drugim ne bode tožilo po njih. Vendar pa je prišlo obrtnikom popolnem nepričakovano drugače: ljubljanski trgovski gremij oglasil se je s prošnjo, naj se na pristojnem mestu priporoča vrnitev kaznjencev na ljubljanski grad. Navaden človek bi ménil, da vendar blagor trgovstva ni odvisen od kaznjencev, in marsikateri obrtnik si je belil glavo, češ, ali res odhod kaznjencev more povzročiti toliko škode ljubljanskemu trgovstvu, kateremu pač vsakdo enako kot

obrnitištvu želi najboljšega razvoja. Razlogi za prošnjo gremija pa so sigurno povse drugi, nego bi kdo na prvi hip menil. Konzumojia s strani odšlih kaznjencev ne more biti vzrok vložitvi prošnje, marveč nekateri ljubljanski trgovci zgubili so z odidom kaznjencev cenene delavce, kateri so jim izdelovali razne stvari; bojé se trgovci, da ne bodo mogli s kaznilniškimi izdelki konkurirati z obrtniškimi izdelki. Ta nakana pa je vzdramila obrtnike, da nameravajo ugovarjati vrnitvi kaznjencev na ljubljanski grad. Sedaj se je šele prav jasno pokazalo, kdo je prijatelj obrtnike toliko oškodujočega kaznilniškega dela. Vse ljubljansko prebivalstvo in tudi obrtniki podpirajo trgovce z nakupovanjem živil in raznega blaga, katero bi skupno naročevali tudi lahko izven Ljubljane. Ljubljana je znano kot jedno za trgovinstvo najugodnejših mest, torej se ne bi bilo nadejati, da bi mogli trgovci tako obžalovati odhod kaznjencev in hrepeneti po njih vrnitvi; zanje menda vendar niso vitalnega pomena. Kaj bi rekli trgovci, ko bi se nameravalo uvedenje trgovine — ko bi bilo sploh možno — v take zavode, kako bi protestovali! Vsaj se že z vsemi silami upirajo ustanavljanju konsumnih, torej povsem legalnih društev, katera so vedno bolj potrebna, ko propada obrtništvo in delavski stan.

Pa tudi ostalemu stanovništvu ni treba biti žal po kaznjencih, vsaj je kaznilnica na gradu državni zavod, torej davkoplačevalci ne bodo prizadeti v toliko, v kolikor so provzročali kaznjenci škode obrtništvu, ker se davki razdelé na celo državo. Trgovci in obrtniki delujejo naj skupno na to, da dobi mesto Ljubljana večjo posadko, da se uvedó železnične delavnice, od takih naprav bodo imeli vsestranske koristi. Tudi zastopniki obrtnikov v obrtni zbornici naj povzdignejo svoje glasove ter tako skušajo koristiti samim sebi in someščanom. Govornik predlaga, društveni shod sklene, da se istim potem, kot je vložil trgovski gremij memorandum, izroči protest proti obnovljenju kaznilnice.

K točki oglašil se je tudi g. Šturm omenjajoč, da je za slovensko stolico res malo častno, da bi morala biti ravno na najlepšem kraju v sredini mesta kaznilnica; mnogi se ravno radi kaznilnice ogibajo grada ljubljanskega. Mesto naj raje skrbi za olepšavo grada, kot storé jednako druga mesta, da privabijo tujce. Od tujcev imeli bodo koristi v prvi vrsti trgovci, pa tudi dežela. Poročevalec ima — pravi govornik — v marsičem prav, osobito z obrtniškega stališča, kateremu itak preté vsestranske neugodnosti, radi tega se tudi strinja s stavljenim predlogom.

Pri glasovanju je bil ta predlog jednoglasno vsprejet.

Omenjajoč tretjo točko dnevnega reda zadevajočo razdelitev nabrane svote za po potresu poškodovane obrtnike méni g. podpredsednik, naj bi se izvolil odsek, ter izbral načelnika. Načelniku naj se dopošljejo tekom štirinajstih dni prošnje za podporo; potem naj odsek po potrebi prosilcev razdeli denar. V odseku naj bodo isti člani, kateri so se hvalevredno in uspešno lotili nabiranja. Nasvet g. podpredsednika je obveljal; odsek si je pa takoj izvolil načelnika gospoda

Alojzija Zormana, na katerega se naslavlja pisanje prošnje. Tekom treh tednov rešena bo vsa stvar. K točki slučajnosti omeni g. podpredsednik, da se bližajo volitve za deželni zbor ter praša, bi li ne bilo umestno, ako bi obrtniki poskusili jedenkrat brez ozira na strankarstvo postopati samostalno s tem, da izberó izmed svoje srede kandidata obrtnika, kateri bi bil v vsem odgovoren edino le obrtnikom. Govornik nasvetuje, da bi sklical izvoljeni odsek javni volilni shod, h kateremu bi bili pozvani vsi obrtniki brez razločka političnega mišljenja in narodnosti.

Ko so se nekateri govorniki označili stališče obrtnišтва, katero zastopajo vsakovratni stanovi, le samo ni postalo toliko samozavestno, da bi se otreslo tujega, posiljenega varuštva in izbralo izmed sebe zagovornike, izvolil je shod odsek, kateremu se je naročilo, naj ukrene, kar se mu v tej stvari zdi umestno.

Konečno je poprosil besede tudi povabljeni gost g. Gostinčar, kateri je z ognjevitimi besedami in prepričevalnimi dokazi vspodbujal obrtnike, naj bodo edini in naj se organizujejo. Vsi sloji se organizujejo; delavci vidijo edino rešitev v zedinjevanji, le obrtnike navede zavist in strankarstvo, da so na milost in nemilost izročeni najmanjšemu oškodujočemu poskusu. Ako bi bili obrtniki organizovani, ne naskakovali bi njihovega stališča pritlikavci niti mogotci, tudi bi se ne drznili mu škodovati. Razven kmečkega stanu — kateremu pa ni šteti toliko v zlo — dezorganizovan je ostal koncem devetnajstega stoletja edino le obrtni stan. Dasi je govornik prav rezko in brezobzirno prijemal brezbriznost obrtnikov, vendar so morali navzočniki pritrjevati prepričevalnim njegovim in odkritosrčnim besedam.

Konečno je podpredsednik zahvalil zborovalce za res izvanredno obilno udeležbo ter zaključil shod po 9. uri zvečer.

Naša organizacija.

Slov. katol. delavsko društvo je izdalo v 41. in 42. tednu 30 gld. 20 kr. podpore svojim obolelim članom. — Čast gosp. podporni član v Kranju je daroval društvu 4 gld. Bog plačaj in obudi mnogo posnemalcev.

Shod slov. katol. delavskega društva dne 24. t. m. Predsednik Pelc pozdravlja navzoče društvenike in otvori shod. Gostinčar govori o dogodkih na Dunaju, o volitvi dr. Luegerja županom in ovirih vlade za potrditev. Spominja se domačega volivnega boja, ter pravi, da liberalizem propada na celi črti. Na Kranjskem so v kmečkih občinah izvoljeni samo kandidati katoliške narodne stranke; zalibog da ne moremo od vseh pričakovati potrebne podpore. Poslanec Klun, ki je v deželnem in državnem zboru pokazal, da je nasprotnik krščanskih socialistov, gotovo ne bo vselej za nas. Znabiti se nam bližajo viharji časi. Toda treba nam je biti vstrajnim. Vsaka stranka je morala prebiti preskušnjo, to tudi nam ne bo prizanešeno. — Potem

stavi predlog: Današnji društveni shod se izreče za splošno organizacijo slov. delavcev. V ta namen predlaga izvrševalnemu odboru krščansko-socialne stranke, naj skuša ustanoviti splošno poučna in pravovarstvena društva po Slovenskem. Osrednje društvo naj bi bilo v Ljubljani, katero bi imelo podružnice po raznih krajih na deželi. Ako bi pa izvrševalni odbor uvidel, da bi tako društvo morda ne ugaajalo potrebi, naj potem po svoji previdnosti, čim najpreje ukrene potrebno, da se prične izvrševati splošna organizacija. Predlog je bil sprejet jednoglasno. — Rakovec govori nato o dogodkih v Turčiji in po drugih evropskih državah. — Bahar priporoča, da bi društveniki med seboj nabirali večkrat za potrebne sodruštvenike. Pozivlje jih k slogi in vstrajnosti. — Beden priporoča društvenikom, da bi se bolj ozirali na svoje sodružabnike, kadar potrebujejo kako delo. Pri društvu so tudi razni samostojni obrtniki, katere naj bi namesto drugih podpirali društveniki s tem, da bi jim dajali delo. Ker se ni nihče več oglasil k besedi, zaključil predsednik shod.

Katoliško društvo za delavke je 17. t. m. priredilo zabavni večer v proslavo svojemu pevovodju gosp. Leop. Belarju, ki je 15. t. m. obhajal svoj imendan. Prostorno dvorano so povabljeni p. n. gosti in društveni člani napolnili do zadnjega kotička. Izmed dobrotnikov, ki so društvo ta večer s svojo navzočnostjo počastili, imenujemo p. n. gg.: kanonik in stolni župnik Janez Flis, mestni župnik Martin Malensek, kapelan Fr. Mekinec, malone vsi duhovni pomočniki mestnih far, oskrbnik Schorn itd. — Vspored so društveni člani izvršili v splošno zadovoljnost navzočih, zato so dobili obilo zaslužene pohvale. — Gospod predsednik, kanonik Janez Rozman je v izbranih besedah pojasnil pomen večera in častital gospodu pevovodju, kateri se toliko trudi za revne delavke. — Marija Klepec je prav dobro prednašala za ta večer zloženo pesem, katero je društvo gosp. Belarju poklonilo v obliki krasno izdelane diplome. — Pevski zbor je tudi ta večer, kakor vedno, častno rešil svojo nalogo. Prvikrat se je pela Heidrichova »Cerkvica«, za navadne pevce dokaj težak zbor. — Glavna točka zanimivega vsporeda pa je bil igrokaz: Indijski siroti; spisal Fr. Finžgar. — Dolgo časa so se pridne igralki pripravljale na ta večer, zato so pa tudi zelo častno izvršile svoje naloge. Vsaka je svoj del tako dobro znala na pamet, da šepetalke kar nič ni bilo čuti, ki pri taci nastopih sicer igra glavno vlogo. Pohvalno moramo omeniti tudi društvenih šivilj, ki so naredile za igro veliko uprav indijskih oblek. K sklepu nam je omeniti, da društvo čvrsto napreduje in da se ga je večina delavk oklenila kakor svojega varnega zavetišča. Rednih članov šteje sedaj že mnogo nad 600. Dobrotnih in podpornih članov nad 100. Za kratko dobo 11 mesecev res častno število, ako se pomislimo, da društvo vsled potresa skozi 4 mesece ni imelo nikakih prostorov. — Redna podpora se je bolnim članom začela meseca septembra deliti. Do sedaj se je razdelilo že okoli 200 gld. Društveno vodstvo se zlasti častitim doborotnim in podpornim članom za darove iskreno za-

hvaljuje in priporoča bolne delavke njihovi nadaljni dobrotljivosti.

Lončarski obrt. Piše se nam: V komenski fari v kamniškem okraju je razširjen kaj močno lončarski obrt. Nad šestdeset lončarskih hiš se nahaja tu. Najbolje je razširjena lončarija v vaseh Mlaka, Podboršt in Gmajnica. Toda razmere naše so žalostne! Lepo število nas je lončarjev in le malo je tistih, ki shajajo vsaj za silo. Treba nam je pomoči, ker sicer se res utegne primeriti, da se utopimo v valovih tuje konkurence. Kaj nam pomaga zadruha s sedežem v Kamniku, h kateri mi pripadamo? Kaj nam pomagajo vse druge novodobne ugodnosti, ki nam ne donesajo prav nobene koristi. Lončarstvo peša pri nas! Nastala je splošna draginja. Drva za kurjavo, ki se potrebujejo pri žganji naših izdelkov, so splošno draga. Težko je že dobiti potrebnih drv in, ako se dobijo, kako drage so. Delavske moči so se zelo podražile. Tudi ilovica, ki se dovažja iz sosednjih krajev sem, se je močno podražila. Vse potrebe za našo lončarijo so se podražile, cena za lončeno robo pa je vedno tista. Za eno peč, katera vžge 1200 do 1300 kosov lončene posode, stane ilovica 5 gld., drva 12 gld., barva 10 gld., 1 pečnica stane torej 27 gold. Proda se taka posoda potem prilično po 3 gld. do 3 gld. 50 kr. 100 kosov, tedaj hodi komaj 9 do 14 gld. za ves trud mojstrov in njegove družine. Časa se potrebuje za eno peč robe 25 dni za delo. Pomagati si ne moremo, da bi jo podražili, ker je preveč železne in porcelanaste posode. Pomagalo bi se nam pa s pomočjo premoga. Ker smo pa ubožni, si ne moremo pomagati, da bi si tako peč napravili, da bi s premogom žgali robo. Zatorej bi potrebovali deželne ali državne podpore (vsaj z brezobrestnim posojilom), da bi se nam napravila vsaj v vsako vas ena peč. Ubožni bi žgali v nji, imovitejši bi si pa kmalu napravili tako peč sami, videč, da se prihrani precej denarja.

Misel je sprožena. Bog daj, da bi jo slišali dotičniki, katerim je namenjena in bi nam pri tem pomagali.

Politika po svetu.

Volitve v kranjski deželni zbor so pridobile katoliško-narodni stranki 16 sedežev, liberalno-narodni 9, Nemcem 11. Pri teh volitvah se je pokazalo, kolikega pomena je vrejena organizacija. Tam, kjer so ljudje že prej pripravljeni, gre vse brez šuma, brez prepira. Trdni kot skala stojé volilci za svoja načela in vsaka agitacija je brezuspešna in nepotrebna. Kjer pa ni organizacije, je pa vse zmedeno. Za frakelj žganja, za kozarec vina je ondu na prodaj politično prepričanje. — Katoliško-narodna stranka ima lepo priložnost, da se postavi za svoja načela. Želimo ji, naj bi ostala vedno v neodvisnosti od vlade in od liberalcev — nemških in slovenskih, da bo mogla izvrševati svoje obljube v korist slovenskih delavskih stanov. Slovenski trpin ji je izkazal svoje zaupanje; to bodi zanjo vrhovno vodilo. Da še nima

večine in da so v mestih izvoljeni nasprotni poslanci, nič ne dene. Tudi slovenskemu obrtništvu sta odprti le dve poti, ali v socialno demokracijo, ali k odločno krščanskim načelom. Razkosačnosti in zmedenosti med obrtništvom ne kaže nobena stvar bolj, nego volitve. »Danes tukaj«, »jutri tam«, kakor muha, je nekaterim načelo. Takim bo že čas pokazal, da ne kaže delati brezplodnih poskusov.

Avstrijska katoliško-narodna (ljudska) stranka je že osnovana. Badeni je pokazal s tem, da se je protivil dvakrat izvoljenemu županu, krščanskemu socialistu dr. Luegerju, da hoče podpirati liberalce. Tega pa niso mogli strpeti katoliški poslanci v Hohenwartovem klubu; ker jim ni klub dovolil, da bi se v zbornici kot klubovi člani ustavili Badenijevi samovolji, jih je več izstopilo iz kluba pod vodstvom tirolskega poslanca Dipaulija. Hohenwartov klub je že dolgo časa zaviral vsako uspešno vresničevanje krščanskih načel. Posamni udje so n. pr. pri katoliških shodih lepo razvijali, kako se mora izvesti krščanska družabna preosnova in kako se more streti tilnik kapitalističnemu liberalizmu, a v zbornici jim je klub masil usta. Tam niso mogli ničesar. Klub, oziroma Hohenwart je namreč podpiral vsako vlado in vrh tega je kazal nasprotstvo proti razvijajoči se krščansko-socialni stranki. Zato se je jel klub drobiti in čim preje razpade, tembolje bo. Slovenski poslanci Višnikar, Klun in Robič, ki so pustili na cedilu svoje najzvestejše prijatelje Ebenhoha, Dipaulija, Šorna, Fuchsa, ne bodo s tem prav nič podaljšali življenja in moči Hohenwartovemu klubu, škodovali pa bodo in so že boju proti liberalizmu, razvoju krščanskih načel in — sebi. Badeni je brž pokazal, koliko mu je na srcu pošteno katoliško prepričanje. Poslanec dr. Šorn je vladni uradnik v Inomostu. Ker je izstopil iz Hohenwartovega kluba, mu je minister vzel službo in ga vpokojil. Nič ne dene. Pregarjanje le koristi pravični stvari. Hohenwartov klub z vladnimi krmavci in z Badenijem bo šel, krščanska načela pa bodo ostala in ljudstvo, ki jih podpira, se ne bode dalo vgnati, dokler jim ne pribori zmage v svojo duševno in gmotno korist. Iz srca pozdravljamo novo, neodvisno katoliško stranko in prepričani smo, da bo ta s krščansko-socialnimi poslanci vred kmalu najvažnejša, brez dvojbe pa najpoštenejša stranka v državnem zboru.

Dr. Lueger, Dunajski krščanski prvobornik in — vlada. Kako moramo soditi o Badenijevem postopanju proti dr. Luegerju, nam kažejo ti-le dogodki! Pred nekaj leti je bil v Pragi izvoljen za župana dr. Šolc. Prvič ni bil potrjen; ko so ga pa mestni odborniki izvolili drugič, je dobil potrjenje. — V Trstu so izvolili za župana znanega laškega zagrizenca Pitterija, o katerem se ve, da škili proti laškemu kraljestvu. Dvakrat ni bil potrjen, a ko so ga izvolili v tretje, je tudi on dobil potrjenje. Obakrat pa vlada ni kar nič mislila na to, da bi razpustila praški, oziroma tržaški mestni zastop. Samo na Dunaju, kjer je prvič izvoljen z ogromno večino mož krščanskega mišljenja in življenja, je drugače. Mestni zbor je tam razpuščen in pod največjim pritiskom bodo morali krščanski Dunajčanje iznova v volilni boj.

Ti dogodki so pomenljivi tudi za nas, ker nam pričajo, kako globoko se je zajedel liberalizem, ki ga podpira židovski kapital, v meso in kri našega javnega življenja. Učé nas, da se bomo le v toliko približali vresničenju krščanske pravičnosti, v kolikor se bomo sami borili zanj.

Turčija. V živem spominu so še slovenskemu ljudstvu turške roparske čete, ki so skoraj tri stoletja ropale, morale in požigale po Kranjskem, Štajerskem, Koroškem in Primorskem. Koliko naših rojakov in rojakinj je umrlo žalostne smrti v nesramni sužnjosti krvočnega in divjega Turčina. Minoli so za nas turški časi, polumesec obledeva in Turčin se kot onemogel bolnik valja na mrliški postelji doli ob Bosporu. Že davno bi se bil iztegnil, že davno bi ga bili tlačeni krščanski narodi pognali nazaj v azijske peščene puščave, ko bi mu evropski državniki kot zdravniki z umetnimi sredstvi ne podaljševali življenja. Vsi mu želé smrti, a ne vedó, kako bi med-se razdelili njegovo zapuščino, obširne, nekdanje cvetoče pokrajine na Balkanu in v Mali Aziji. Letos pa je zopet Turčinu zapel mrtvaški zvonec. Na stotine krščanskih Armencev so poklali divji in fanatični čestilci laznjivega proroka Muhameda. Krvavo klanje se je vršilo celó v Carigradu, takorekoč pred očmi turškega sultana in najvišjih oblastev. Kakor vedno, se tudi sedaj izgovarja turška vlada, da so Armenci pričeli prepír in poboj. Evropske vlade ne morejo še nadalje mirno gledati, da gori pri sosedu, ker se bojé večjega požara, krvave vojske. Zato so zastopniki držav odločno zahtevali od turškega sultana, da naredi red in mir v svoji državi, in skoraj vse države so poslale vojne ladije na stražo ob turškem obrežju. Turška vlada sicer naznanja svetu, da zbira močno armado v Mali Aziji proti rogoviležem, a predno bode armada zbrana, bode prelite še mnogo tudi nedolžne krvi. Čas je, da bi bilo konec turške oblasti, kajti sramota je za omikano, krščansko Evropo, da turško kopito še dandanes tepta nekdanje lepe krščanske dežele. Povsod vre v turški državi. Grki prežé na otok Kreto in južni del Makedonije ter oborožujejo svojo armado in brodovje; Srbija se pripravlja za vse slučaje. Dolžnost držav je torej, da hitro pogasé iskro upora in mirnim načinom Turčinu zatisnejo za vedno oči.

Razvedrilo.

Človek obrača, Bog obrne!

II.

Šivilja ni imela poguma, zato je bilo vedno huje. — Prevelika dobrohotnost in popustljivost pri vzgoji je zelo nevarna in škodljiva otrokom, toda jednako prevelika natančnost.

Brat Elizabetin je prišel v varstvo revnega črevljarja. Ker je bil šele pet let star, je obljubila črevljarjeva žena, da hoče nanj paziti. Imela je sama več otrok, ki so bili jednake starosti z novodošlim varovancem.

Hildegarda ni veliko povpraševala, komu je oddala otroka. Izročila ga je takoj prvemu, ki ga je hotel vzeti za primerno plačilo. Mislila je, da mora vsakdo dober biti, ki hoče k sebi vzeti tujega otroka. Naletela je ravno nasprotno. O pobožnosti ni bilo sledu v družini; od jutra do večera so se prepirali, zasramovali in preklinjali. Ubogega otroka so dražili ostali domači otroci in ga zaničevali kot pritepenca. Če se je pritožil pri stariših, ni ničesar dosegel. — Za vsak najmanjši pregrešek je že pel po njegovem hrbtu nakolenik (kneftra), če mu ni priletel na glavo raztrgan črevelj. Hildegarda se je čudila, ko ga je dobila vselej oteklih lic, a nikedar ni zvedela resnice od brezbožnih ljudi. Deček sam se ni drznil povedati resnice, ker se je bal novih udarcev.

Tako je poteklo več let.

Med tem je postala Hildegarda soproga bogabojčega moža in mati treh ljubeznivih otrok. Prištevala se je najsrečnejšim ljudem. Pogosto se je goreče zahvaljevala Bogu za podeljene dobrote. Kljub mnogim dolžnostim, katere je imela kot gospodinja, soproga in mati, je vedno še imela dovolj prilike, da je obiskovala svoja varovanca in tudi druge reveže, katerih število je dan za dnevom naraščalo. Pred vsem je porabila v to nedelje, da bi spodobnejše posvečevala te dneve z dobrimi deli. — Njen mož je ni zadrževal pri bogoljubnih opravilih, marveč ji je šel povsod še na roko. Tako so potekla štiri leta v popolni zadovoljnosti. Toda ta svet je le dolina solz. Nobeno veselje ni na njem popolno in tudi duša, katero je izbral Bog v izvršitev posebnih del, mora prestatí izvanredne skušnje. Tako se je godilo tudi s Hildegardo. Ljubljeno soprogo je zapustil kmalu zvesti soprog in za njim so po vrsti odšli v večnost vsi trije otročiči. — Drugič je postala sirota. — Zgubila je moža, katerega je nad vse ljubila; njega, ki jo je povsod podpiral, ni bilo več. Tudi otročičem je prihranil Bog britki kelih zemeljskega trpljenja in Hildegarda je morala zopet sama živeti. Trdna vera je potrebna pri takih poskušnjah, da zamorejo reči nesrečni z mirnim srcem: »Gospod je dal, Gospod je vzel, bodi češčeno ime Gospodovo.«

Toda hudo skušana gosa se je naučila moliti, ko je bila srečna, sedaj je to tudi znala v nesreči. Ni mrmrala in zdihovala radi takih božjih sklepov, marveč je kmalu potrpežljivo prenašala žalost, kakor je prej živela v veselju. Vedno bolj je spoznavala besede Odrešenikove: »Kedar hoče postati moj učenec, naj gre za menoj«.

Mlada vdova je kmalu skušala resnico teh besedij. Morala je še poskusiti grdo nehvaležnost, da je potem toliko gorečnejše delovala in živela za Boga. — Varovanka njena je bila že 20 let stara. Hildegarda je upala dobiti v nji zvesto tovarišico in jo je vzela k sebi. Sedaj šele je spoznala, kakošen uspeh ima slaba uzgoja. Elizabeta je bila v spolnovanju verskih dolžnosti prav mlačna, delala je samo, kedar so jo gledali drugi in najrajša je stala pred zrcalom, da je občudovala svojo telesno lepoto. Če jo je Hildegarda posvarila, je

takoj začela jokati in tožiti, da hoče gospa sedaj pri nji zaslužiti, kar je preje potrošila za njeno odgojo. Tudi ni bila neopravičena skrb Hildegardina, ko so se ji vrivale misli: »Kedor hoče dopasti, skrbi za telesni lišp; kedor se lišpa, potrebuje mnogo denarja, če ga nima, si ga vzame ali...« Nekega dne je zmanjkala Hildegardi večja svota denarja, dokazala se je tatvina Elizabeti. Užaljena Hildegarda je začela poizvedavati, kako je zamogla njena varovanka tako globoko pasti. Sedaj je šele spoznala, koliko so zamudili pri njeni odgoji. Tatice je sicer spodila od sebe, a sklenila je, vedno skrbeti za njeno ubogo dušo in jo rešiti, če je še mogoča rešitev.

Grozne razmere so vladale leta 1848. Zapeljano ljudstvo ni vedelo, kaj dela. »Proč z Bogom in cesarjem, pogin cerkvi in državi«, je bilo geslo vseh narodov evropskih. Tudi prebivalci mesta, v katerem je živila Hildegarda, niso ostali brez zapeljivcev. Na shodih so se že prepirali, a v gledališču so zasmehovali na odru duhovnike in državne uradnike, ki so vzdržavali red. Ravno tako so pretili s poginom cerkvi in državi. Tolpe razdivjanih ljudi so se zbirale po ulicah, pripravljene oropati samostane; drugi so se zopet rotili, da hočejo opleniti orožarnico in odnesti orožje. Zvečer so pobili neprijubljenim meščanom okna in drugo jutro so pobrali pekom vse pecivo. Na jedni strani so kričali, da se jim godi krivica in zahtevali prostost, enakost in bratstvo, a druga tolpa je polovila nekaj poštenih in značajnih meščanov ter jih je začela zdelovati. — Delal ni nihče več. Vse je gledalo po tujem premoženju. Brezbožneži so preklinjali, pošteni in dobri ljudje so se pa tresli in bali svojih sovražnikov. Posledica tej razuzdanosti je bila vedno večja beda in uboštvo. Toda, jabolko ne pade daleč od drevesa.

Hildegarda ni opustila svojih obiskov v tem nevarnem času. Kakor navadno, šla je zopet neko nedeljo popoldne po zakotnih ulicah, namenjena donesti nesrečnim revežem denarno podporo in po možnosti tudi dušno tolažbo. Ustavila jo je na cesti tropa dečkov, oboroženih z lesenimi meči in bodali. Radovednih gledalcev se je kmalu dovolj nabralo. Vodja razposajeni mladini je bil 16-letni brat Elizabetin. Ker so bili še premladi za resna opravila, so samo posnemali starejše nezadovoljneže. Nekateri so napadli z drogovci lastavično gnezdo pod sosedno streho, češ, da so dobili v svojo oblast nunski samostan. Zopet drugi so preganjali po po ulicah malega psa in kričali: »Smrt vsem f...!« Lastavičino gnezdo je kmalu ležalo na tleh in mrtve mladiče so nesli na zbirališče svoje. Tudi psa so vjeli ter ga zaprli v leseno ograjo. Surovi gledalci so ploskali razposajencem, med tem, ko je Hildegarda komaj zadržavala solze.

Najmlajši deček se ni hotel udeležiti divjanja. Skušal je naglo zagrebsti mrtve mladiče. Ko zapazi poveljnik, da ne sodeluje z njimi, zakliče:

»Prav, ker nisi hotel z nami, moraš pokopati te žrtve in govoriti nagrobni govor.« Vsi ostali so radostno pritrdili njegovim besedam. Silili so v jokajočega dečka,

ki je naposled zaklical: »Grozovitneži! Te uboge, nedolžne živalce, ki vam niso storile nič zalega in so tudi bitja božja, ste mučili in umorili. Sedaj pa hočete še mene?« — Te besede so pretresle razposajeno druhal. Vest jim je začela očitati njihovo počenjanje. Kmalu so bili bolj h misli in niso več nadaljevali surove igre. Izpustili so vjetega psa in se razšli. (Konec sledi.)

Socijalni pogovori.

Delavni čas. V Avstriji imamo določeno, da je 11 ur dela na dan največ, kar more tvorničar zahtevati od delavcev. Kedor skuša teh dolgih 11 ur, dan za dnem, ve tudi dobro, da zmučijo in utrudijo človeka do zadnje žilice. Gospodje podjetniki pa se niso zadovoljni s tem; kadar jim kaže, pišejo gosposki v trgovskem ministerstvu in tam se jim dovoli, da smejo delati jedno, ali celo dve uri več. Po uradnih poročilih posnemamo, da je letošnje leto meseca julija, avgusta in septembra dobilo 41 podjetij tako dovoljenje, in sicer se je dovolilo 29 podjetjem po dve uri, 12 pa po jedno uro več. Za 1 dan se je dovolilo 1 podjetju; za 9 dni 1; za 13 dni 2; za 20 dni 1; za 1 teden 1; za 2 tedna 1; za 3 tedne 25; za 4 tedne 3; za 5 tednov 1; za 6 tednov 2; za 9 tednov 1; za 11 tednov 2. — Tak je maksimalni delavski dan v resnici!

Akordno delo. Veliko in velikokrat se je že povdarjalo po raznih delavskih shodih in časopisih, da se ima odpraviti akordno delo. Poleg vseh drugih prefrikanostij, kako bi se dal delavec bolj izkoristiti, izumili so tudi akordno delo. Akordno delo je na prvi pogled do cela nedolžna stvar. Za marsikakega delavca je neka prednost, ker si more priboriti sem in tje malo boljši zaslužek, ako tudi z večjim trudom. Pri vsakem delu, katero je plačano od kosa ali teže, se delavci veliko bolj trudijo, kakor pa pri na dan plačanih delih. Vzrok temu je delavčeva revščina; zato gleda, kako bo več zaslužil. Akordno delo škoduje toraj v prvi vrsti človeškemu zdravju. Ako se kdo žene čez svoje moči, mora kmalu opešati. Posebno ker vkljub trudopolnemu delu ne zasluži toliko, da bi si mogel vsak dan privoščiti tečne hrane. Akordno delo pa škoduje delavcem splošno; ker se po akordnem delu več izdela, kakor bi bilo pravilno za jednega človeka, zgubijo vsled tega zaslužek drugi delavci. Vsled akordnega dela so padle cene delu, znižale se plače in povrh tega se je zmanjšalo število delavcev. Tudi akordno delo je sedaj čimdalje slabše plačano. Ako vzamemo na primer tkalce, ki so v prejšnji dobi zaslužili skoro še enkrat toliko, kakor sedaj, vidimo jasno, da je to res. Ravno tako je pri predilcih in drugih strokah. Znižanju cene akordnemu delu je pa zopet poleg zboljšanja tehnike vzrok akordno delo samo. Od začetka je šlo, ko je pa videl podjetnik, da akordni delavec zasluži precej več kakor oni, ki je plačan od časa, znižal mu je zaslužek, ne oziraje se na to, koliko da je moral ta delati, da je mogel v tistem času izvršiti to-

liko množino dela. Nasprotno je pa zahteval od delavcev, ki so bili plačani od časa, da so morali toliko izvršiti, kakor oni v akordu. Tako je prineslo akordno delo delavcem prav veliko hudega. Ako vpoštevamo pripomočke, s katerimi je mogoče delavce izrabljati, mora imeti med njimi akordno delo eno prvih mest. Zato moramo pa tudi z veseljem pozdravljati določbo v načrtu krščanskih delavskih stanov, po kateri se zahteva, da se odpravi vsako akordno delo. Akordno delo seveda služi nenasitnemu žepu raznih denarnih mogotcev. Zato pa tudi čimdalje bolj uvajajo v svoja podjetja akordno delo. Z akordnim delom ne prizanašajo niti ženskam in otrokom. — Žalostnih dokazov imamo več kot dovolj, kako se plačuje delo ženskam. Ni čuda, da se jih potem vsled revščine toliko izgubi. Zatoj proč z vsem, kar škoduje poštenemu delu, — proč tudi z akordnim delom!

Socijalni pregled. Za 25. t. m. je vlada na Dunaj sklicala nekaj zastopnikov delodajavcev in delavcev, da ji povedo svoje mnenje, kako naj se izpremeni dosežanje zavarovanje proti nezgodam. Delavci zahtevajo, naj se to zavarovanje čim najbolj razširi; za najmanjšo letno plačo, po kateri se računi izplačevalna svota, naj velja 300 gld. Sicer naj se pa s 300 množi dnevna plača, da se dobi letna plača; pri tem naj se ozira na to, je-li delavec izučen ali ne. Rečežem, ki so tako poškodovani, da si ne morejo sami nič več pomagati naj se plačuje najmanj po 120 odstotkov njihovega dosežanjega zaslužka. Delodajavci, ki ne plačujejo zavarovalnici, ali ki ji kaj poskrivajo, naj se najstrožje, tudi z zaporom, kaznujejo. — Dne 10. in 11. t. m. so zastopniki tiskaren vsprejeli zahteve tiskarskega osebja, da se jim zmanjša delavni čas za jedno uro in zviša plača. — Karmoški steklarski delavci na Francoskem so nehali stavkovati. Nova vlada se jim kaže prijazna in jim hoče pomagati, da si ustanove lastno steklarno. V ta namen so že nabrali daril 200.000 fr.; pol milijona pa mislijo nabrati z loterijo, ki jim jo je vlada že privolila. Mi se veselimo tega podjetja francoskih bratov, samo če ne bodo socijalno-demokratski voditelji pri njem drli druge v svojo korist. — Na Nemškem se sedaj socijalistom slabo godi. Vsak dan jih je nekaj obsojenih zavoljo razžaljenja cesarjevega. Stari Libkneht je dobil nedavno 4 mesece, ker je rekel, da soc. demokratov ne doseže blato, ki se nanje meče z najvišjih mest. Profesor Delbrik je bil obsojen, ker je rekel, da pruska policija s tem zapiranjem brez potrebe širi soc. demokracijo. Na tak način ne bodo Prusi nič dosegli. — V Belgiji so bile dne 17. t. m. občinske volitve. Tu se je že pokazalo, da liberalizem nima nobene moči več. Povsod so vrgli liberalce in bili sta se med seboj prav za prav samo katoliška in socijalno-demokratska stranka. Katoličani imajo večino v 800 občinah, socijalisti pa v 320. Katoliška belgijska vlada deluje dobro v korist ubozega ljudstva. Minister Lézén je predložil te dni zbornici zakon proti igram. Po tem zakonu se ima kaznovati 8 dni do 6 mesecev in z globo 100 — 5000 frankov, kedor se udeleži kake hazardne igre ali stave (n. pr. pri konjskih, ali kolesarskih dirkah in tudi na borzi).

Vsakega, kedor bi koga zvijačno zapeljal k takim igram ali stavam, čaka dvakratna kazen. Naš finančni minister Bilinski je nedavno branil borze, češ da so koristne; če hoče koristiti ljudstvu, naj raje posnema svojega belgijskega tovariša in naj prepove goljufne borzne igre.

Drobtine.

Odgovor Delavcu. Gospod urednik! Dovolite, da se tudi me trejtalke (kakor nas »Delavec« nazivlje!) enkrat v javnosti pokazemo, in tistemu revčku — Delavcu — malo posvetimo, ki hoče sam s svojo »lešerbo« vse ljudi na Slovenskem razsvetliti. Nekoliko smešno je res, da se predržnemo mé, nevedne in neolikane delavke, také duševne velikane (?) kakor so v soc. demokratičnem gnjezdu, enkrat malo podražiti. Ko smo — po naključji — dobile zadnjega Delavca v roké, Vam povemo, da se nam je to revče v srce usmilo, kajti, mislile smo si: Ti sirotka ti, ker mu že nobeden noče več na njegovo kričanje odgovarjati, se je pa na nas spravil, češ, te pa že spravim v kozji rog; ali pa mu je morda tvarina pošla, ker je že menda vendar sam spoznal, da se bralci naveličajo vedno eno in isto brati, kakor: far, krokar, krščansko-hlinjena svojati t. d., zato je pa svojo srečo drugje poskusil, in sicer (o ubozec!): pri ženskah. Delavec v 25. št. piše mej drugim o pogrebu neke soc. dem. sodruginje. Kakor se vidi iz tega dopisa, bile so soc. demokratom tako znane trejtalke pri pogrebu najbolj na poti. Toda nam, njenim sodelavkam, je ravno tako ljubezen do nje velevala jo spremiti k večnemu počitku kakor rudečim bratcem, ki so jo na limanice — ples —, kakor vse druge svoje mlajše privrženice ujeli. Ponašajo se, da so ji poklonili venec z rudečimi trakovi, a tudi mé smo položile na nje krsto venec, ne sicer z rudečimi trakovi, da bi jo na zadnjem potu smesile, marveč, priložile smo pravemu vencu rajši še duhovni venec iskrenih molitev, ktere rajni gotovo bolj koristijo, kakor rudeče barve. Laž je, kar trdi Delavec, da so se čuli od naše strani klici: »hudičevo društvo«; res je pa, da so nas od nasprotne strani z grdimi, vsakovrstnimi živalskimi priimki psovali, (gotovo so v živi fantaziji orangutange videli pred saboj!) Dopisnik v Delavcu trdi, da je stopil neki sodrug k gomili in voščil: »Počivaj v miru sodruginja!« in, da so se pričele trejtalke rogati in hotele siloma raztrgati rudeče trakove. To pa ni bilo tako. Le to je resnica, da smo se pri besedah: »Lebe wohl, Genossin!« po naše: živela sodruginja (ne »počivaj v miru sodruginja!« kakor trdi dop.), res glasno smejale, kajti, smešen se nam je zdel. Po mnenju soc. demokratov ni nobene posmrtnosti, toraj bi po svojem prepričanju ne smel in ne mogel ranjci »živela!« klicati, razun, če imajo tudi opice posmrtno življenje. Da smo pa hotele mé raztrgati rudeče trakove, je laž; nosilci sami, ki k nobeni straški ne spadajo, so se izrazili, da jih bodo odstranili, če jih bodo na gomilo položili, kajti, rekli so, mi nočemo, da bi se sveti kraj smesil.

Nadalje nas imenujejo ti »izobraženci« podivjane, zvite in hinavske ženske, na pogledali in presodili bi

rajši sami sebe, ki nikdar ne pridejo z resnico na dan, ampak jo tako zavijajo, da njihovim podlim nakam prav služi. Imenovane smo tudi »fanatične ženske« pa, ko bi bili pravični, morali bi pač o svojih bratcih to trditi, zakaj, prepričane smo, da so v soc. demokratičnem taboru v Ljubljani razun kolovodjev vsi pravi pravcati fanatiki, ki brez vsacega prepričanja trobijo v rog krivih prerokov — svojih voditeljev, ki pri vsaki priliki kažejo svojo jezico do najboljših prijateljev ljudstva. Kdor količkaj pozna soc. demokratično časopisje, in, če ima le zdravo pamet, spoznati mora, da jim je tista, tako razbohnana ljubezen do delavstva le neko zagrinjalo, izpod katerega se najlože na vse, kar je svetega, puščice spuščajo. »Trijalke.«

Soc. demokratje v Kočevju. Ker jim v Ljubljani ne kaže, zato nosijo socijalni demokratje svojo gnjilo robo drugod po deželi. Letos so že začeli v Idriji in vjeli krog 20 rudarjev v svoje mreže. — Dne 17. nov. so pa prišli v Kočevje, oz. v — Šalkovo vas. Shod bi se bil imel pričeti ob dveh popoldne, torej ob onem času, ko se pričanja popoldanska služba božja. Shoda se je vdeležilo le malo ljudij, ki so se pa shajali in odhajali, da se ne more število udeležencev natančno določiti. Poprečno jih je bilo z ženskami 18 oseb. Ob 2. uri 40 min. se le otvori Brozovič shod. Kramaršič poprime k prvi točki za besedo in pričanja svoje stare litanije. Delavcem nasproti stojé izkoriščevalci, ki žive ob delavčevem trudu. Delavec pa mora trpeti in gladovati i. t. d. Potem je odprl svojo lajno Brozovič in jo vrtil po svoji stari navadi. Pritoževal se je, da ga na Kranjskem delavci ne marajo razumeti, vendar pravi, se bo kmalu stanje zboljšalo. On že ve! »Čujem, da se pri vas nemški in slovenski delavci prepirate. Opustite to. Podajte si roko! Ne bodite Slovenci, Nemci, Madjari — ampak delavci! Mi smo socijalni demokrati! Prestati in čuti moramo mnogo ugovorov. Vi hočete imovino deliti, pravijo naši nasprotniki. Nikakor ne. Saj je že vse razdeljeno. Mi le hočemo, da stvar država v roke vzame, da si bomo več prislužili.« Poleg te neumno-zanimive opazke, ki niti socijalistična ni, je govoril tudi o priliki o bogatinu in o Lazarju, kjer se mu je stvar ponesrečila, da je pravil, da je Abraham klical iz pekla Lazarja. Kramaršič je za Brozovičem udaril tudi po kršč. socijalistih s posebno lažjo, da je več krivih priseg, kjer so krščan. socijalisti kakor pri socijalnih demokratih. To opazka spričuje življenje in sodnje obravnave tako, kakor hvalo njegovo, da so socijalni demokratje dobri zakonci in pristaši civilne poroke (!) Sodrug Brozovič prebere nato pravila soc. dem. društva. Konec ob treh 55 minut. Vpisal se menda nihče ni. Opomniti nam je še, da je bila slovenščina sodruga Brozoviča res barbarska. Po shodu sta sodruga pogrevala stare stvari. Besedila sta o debelih trebuhih kat. duhovnikov, o papeževem imetju in njegovi palači, ko je vendar Zveličar sam dejal, da nima, kamor bi glavo položil; da krščanstvo v 19 vekih ni zboljšalo del. stanja. Ko jima je navzoči duhovnik vse točke spodbil, trdila sta, da se dobro izvija, vedno ponavljala, da ni njih društvo zoper

vero i. t. d. Pripovedovala sta tudi, da je župnik zagorski sezidal le zato del. dom, da bo v njem brat stanoval, da vleče od te hiše 5 %, ko bi sicer v hranilnici dobival le štiri odstotke. — Saj se poznamo! Krivica je lagala sama sebi. Od katoliških delavcev pa pričakujemo, da se obrnejo od takega društva, ki jim misli iz srca izruvati najdražji biser — sveto vero.

Brezverska šola. V mestu Smúš na Francoskem je razdaval pokrovitelj darila. Pri tem je izpregovoril to-le: »Mili otroci, koliko ste srečnejši, nego smo bili mi. Mi smo pred 60 leti celi čas v šoli presedeli nad katekizmom, evangelijem in sv. pismom in naši učitelji se niso znali šaliti pri tem. Vi se pa sedaj učite koristnejših in boljših rečij: o državljskih dolžnostih, zgodovino, zemljepis itd.« — Temu pripomnimo, da se pred 60 leti ni skorej vedelo o kakem otroškem hudodelstvu, da je pa vlansko leto število mladih hudodelnikov (do 16. leta) naraslo na 8660. Tega pokrovitelj ni povedal, a zato se zavedajo tega vsi katoličani in tem bolj goreče bijejo boj proti brezverski šoli.

Brezverec in samostanske šole. Neki liberalni nemški tvorničar je dal nedavno veliko podpore neki samostanski šoli. Njegovi tovariši so ga prijeli zavoljo tega; on jim je pa odvrnil: V jedni mojih tvornic so bili delavci vzlasti ženske, zelo pokvarjeni; nobena kazen, noben tvorniški red ni mogel odstraniti npravne gujilobe izmed njih. Konečno sem poklical v tvornisko šolo sestre-redovnice in koliker je doraščala mladina iz te šole, v toliko je ponehaval npravna propalost. — Podobne stvari se godé tudi drugod. Marsikak liberallec daje svoje otroke samostanom v vzgojo, sam pa grdi in smeši — versko šolo, prav kakor bi s svojega sebičnega stališča ljudstvu ne privoščil — dobre vzgoje.

Trgovina z dekleti. Nedavno je policija v nemškem Gradcu zaprla nekega juda, ki je z zvijačo preslepil dve dekleti in ju nameraval peljati preko morja v Aleksandrijo, — da ju tam izroči nesramnim hišam. — V Ljubljani so te dni zaprli družega tacega judovskega potepuha, ki je tudi dve nesrečni žrtvi judovske sleparije z obljubo, da jima preskrbi dobro službo, tiral v propad. V prihodnjem »Glasniku« izpregovorimo o ti gnjusni trgovini natančneje.

Vratislavski soc. demokratični shod je stal nad 20.000 gld., katere so morali šteti ubogi delavci. Bilo je 250 odposlancev, katerih je vsak povprek dobil po 60 gld. Poleg tega so mnogo stale tiskovine, pošta i. t. d. In vspeh? Kregali so se pred shodom, pri shodu in kregajo se še zdaj. V soc. dem. znanstvenem listu »Neue Zeit« ni družega, nego sam prepir po shodu. Če pride do kakega pametnega razgovora, so socijalisti še bolj nejedini, nego katerikoli zbor na svetu.

Več delavcev

išče dela. Kedor potrebuje delavcev, naj se blagohotno oglasi v slov. kat. delavskem društvu Turjaški trg 1 od 6—9. ure zvečer.

Prihodnja številka Glasnika izide 12. decembra.